

**VALSTYBINĖS LIGONIŲ KASOS
PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS
DIREKTORIUS**

ĮSAKYMAS

**DĖL VALSTYBINĖS LIGONIŲ KASOS PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS
IR TERITORINIŲ LIGONIŲ KASŲ DOVANŲ POLITIKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

2020 m. gruodžio 29 d. Nr. 1K-396

Vilnius

Siekdamas didinti visuomenės pasitikėjimą Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VLK) ir teritorinėmis ligonių kasomis (toliau – TLK), jų veikla ir priimamais sprendimais, taip pat atsižvelgdamas į VLK korupcijos prevencijos 2020–2022 metų programos įgyvendinimo priemonių plano, patvirtinto VLK direktoriaus 2020 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. 1K-191 „Dėl Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos korupcijos prevencijos 2020–2022 metų programos ir jos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“, 1.4 priemonę:

1. T v i r t i n u VLK ir TLK dovanų politikos aprašą (pridedama).
2. P a v e d u TLK direktoriams vadovautis šio įsakymo 1 punktu tvirtinamu aprašu.
3. P a s i l i e k u šio įsakymo vykdymo kontrolę.

Direktorius

Gintaras Kacevičius

VALSTYBINĖS LIGONIŲ KASOS PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS IR TERITORINIŲ LIGONIŲ KASŲ DOVANŲ POLITIKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos ir teritorinių ligonių kasų (toliau kartu – LK) dovanų politikos aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja LK darbuotojų elgesio su dovanomis reikalavimus darbinėje veikloje ir veikloje, galinčioje turėti įtakos LK įvaizdžio formavimui, taip pat elgesį bei veiksmus, atliekamus gavus neteisėtą atlygį.

2. Aprašas taikomas visiems LK darbuotojams – LK vadovaujantiems asmenims ir kitiems valstybės tarnautojams bei darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartį.

3. Apraše vartojamos sąvokos:

3.1. **Dovana**¹ – bet koks neatlygintinai perduodamas turtas ar turtinė teisė. Dovana apima viską, ką galima įvertinti pinigais, t. y. daiktus, paslaugas, įvairias pramogas, nuolaidas, dovanų čekius, paskolas ir t. t.²

3.2. **Kyšis**³ – pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 230 straipsnio 4 dalį bet kokios turtinės ar kitokios asmeninės naudos sau ar kitam asmeniui (materialios ar nematerialios, turinčios ekonominę vertę rinkoje ar tokios vertės neturinčios) forma išreikštas neteisėtas atlygis už pageidaujamą valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens teisėtą ar neteisėtą veikimą arba neveikimą vykdant įgaliojimus.

3.3. **Leistinos dovanos**⁴:

3.3.1. dovanos, gaunamos ir teikiamos pagal tarptautinį protokolą, įprastai dovanojamos tam tikras pareigas užimantiems darbuotojams ar įstaigai⁵;

3.3.2. dovanos, gaunamos ir teikiamos pagal tradicijas, įprastai dovanojamos tam tikras pareigas užimantiems darbuotojams ar įstaigai⁶;

¹ Kiekviena dovana, priklausomai nuo jos teikimo arba gavimo aplinkybių, gali būti traktuojama kaip leistina dovana arba kaip neteisėtas atlygis, arba kaip kyšis.

² **Pavyzdžiui:** pinigai, šokoladas, saldainiai, sausainiai, pyragas, kava, alkoholis, bilietai į teatrą, kvietimas į koncertą ar renginį, nuolaidų kuponas, nuolaida automobiliui, paskola, vaišės kavinėje ir t. t.

³ Kai neteisėta dovana teikiama tyčia, sąmoningai (dėl darbuotojų atliekamų pareigų, statuso, dėl tam tikro veikimo ar neveikimo, kai pažadama ar susitariama priimti dovaną arba kai jos reikalaujama, provokuojama duoti ir pan.), ji traktuojama kaip kyšis. Tiek už kyšio davimą, tiek už paėmimą taikoma baudžiamoji atsakomybė. Atsižvelgiant į aplinkybes, teisės aktuose išskiriamos kelios baudžiamosios veikos – kyšininkavimas, papirkimas, prekyba poveikiu.

⁴ Pavyzdinės situacijos dėl leistinos dovanos / neteisėto atlygio / kyšio klasifikavimo pateikiamos 4 priede.

⁵ **Pavyzdžiui:** Tarptautinių reikalų skyriaus darbuotojai, LK vadovai ar kiti darbuotojai, kurių pareigybės aprašymuose numatyta arba jiems pavesta atstovauti LK, dalyvauti oficialių delegacijų priėmimo, oficialių vizitų, komandiruočių, kitų oficialių su tarptautiniais reikalais susijusių renginių ir pan. metu.

⁶ **Pavyzdžiui:** LK sukakties proga oficialaus LK renginio metu direktoriaus viešai priimama dovana; LK sukakties proga oficialaus LK renginio metu LK darbuotojai ir kviešti svečiai (susijusių viešojo sektoriaus įstaigų, institucijų atstovai) vaišinasi; ekskursijos LK metu lankytojų grupių teikiamos simbolinės dovanos, kai dėl šių lankytojų nepriimami sprendimai; atmintinų, paminėtinų dienų proga LK atstovai dalyvauja renginiuose, vaišinasi ir t. t.

3.3.3. reprezentacijai skirtos dovanos su valstybės, įstaigos ir kitokia simbolika arba paslaugos, skirtos naudotis tarnybiniais tikslais⁷.

3.4. **Neteisėtas ar nepagrįstas atlygis** (toliau – neteisėtas atlygis)⁸:

3.4.1. tai, kas perduodama darbuotojui, kai tai susiję su jo tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis, tačiau nelaikytina dovanomis, gautomis pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, kurios įprastai yra susijusios su darbuotojo pareigomis;

3.4.2. tai, kas perduodama darbuotojui, tačiau nelaikytina reprezentacijai skirtomis dovanomis su valstybės, įstaigos ir kitokia simbolika arba paslaugomis, skirtomis naudotis tarnybiniais tikslais.

3.5. **Tarptautinis protokolas** – būdingas konkrečiai valstybei ir susijęs su toje valstybėje organizuojamų oficialių renginių, valstybinių iškilnių, kuriuose dalyvauja aukščiausi valstybės ir vyriausybės asmenys, ceremonialu. Tai yra tarptautinės mandagumo taisyklės, kurių valstybė ir jos atstovai laikosi, norėdami parodyti deramą pagarbą kitai valstybei ir jos atstovams, kartu išlaikydami savo valstybės prestižą bei nacionalinį orumą. Atliekant diplomatines funkcijas, įprasta organizuoti įvairius renginius, susitikimus, kviesti darbo pietų, neatlygintinai kviesti į kultūrinius, ekonominius ir kitokio pobūdžio renginius. Šiuose renginiuose visos dalyvaujančios pusės vienodai supranta, kad šių renginių paskirtis atitinka oficialius tarnybinius tikslus.

3.6. **Tradicija** (lot. *traditio* – perdavimas, pasakojimas) yra istoriškai susiklostančių ir žmonių įvairiose bendrijose (visuomenėje, socialinėse grupėse) įsitvirtinančių kultūros formų (papročių, apeigų, vaizdinių, idėjų, simbolių, socialinių normų ir vertybių, religinių tikėjimų, mąstysenos, elgsenos ir kitų) išsaugojimas, perdavimas iš kartos į kartą. Tradicijos lemia kultūros išliekamumą ir vienovę. Tradicijomis laikytinas valstybiniu, nacionaliniu mastu per ilgą laiką susiformavęs visuomenės ar jos grupės elgesys, turintis simbolinę prasmę ar ypatingą reikšmę.

4. Aprašas nereglamentuoja:

4.1. dovanų priėmimo ir dovanojimo privačiame gyvenime, jei šis dovanojimas nekelia viešųjų ir privačių interesų konflikto grėsmės ar neprieštaruja LK nustatytiems etikos reikalavimams;

4.2. LK teisės aktuose numatyto darbuotojų skatinimo priemonių.

5. Jei darbuotojo asmeninės vertybės, požiūris ar etikos suvokimas nesutampa su LK deklaruojamais, darbuotojas darbinėje veikloje bei veikloje, galinčioje turėti įtakos LK įvaizdžio formavimui, turi vadovautis LK nustatytais vertybėmis, nepakantumo korupcijai principais, etikos reikalavimais ir Aprašo nustatytais elgesio su dovanomis reikalavimais.

6. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų įstatymu, Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos rekomendacinėmis gairėmis dėl dovanų ir paslaugų priėmimo ribojimų, patvirtintomis Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2020 m. kovo 12 d. sprendimu Nr. KS-40, Specialiųjų tyrimų tarnybos parengtu pavyzdiniu Įstaigos dovanų, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų perdavimo, vertinimo, registravimo, saugojimo ir eksponavimo tvarkos aprašu bei Veiksmų įstaigoje gavus neteisėtą atlygį tvarkos aprašu⁹, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 17 d.

⁷ **Pavyzdžiui:** mokymuose gaunamos rašymo priemonės, bloknotai, Kalėdų laikotarpiu oficialiuose susitikimuose LK atstovų teikiamos dovanos su LK simbolika, Kalėdų laikotarpiu oficialiuose renginiuose ir susitikimuose LK atstovų priimamos dovanos su renginių organizatorių simbolika ir pan.

⁸ **Pavyzdžiui:** Asmenys (ypač vyresnio amžiaus), nuoširdžiai galvodami, kad teikia nekaltą padėką (pvz., saldinių dėžutę, medaus stiklainį ir pan.) už atliktus ar planuojamus atlikti LK darbuotojų veiksmus, neteisėtą atlygį teikia kaip dovaną, nenorėdami nieko papirkti ar paveikti, nesuvokdami, kad tokie veiksmai yra nusikalstami. Tam tikrais atvejais asmenys gali ir nežinoti, kad neteisėtą atlygį priimti viešojo sektoriaus darbuotojams draudžia teisės aktai. Nepaisant dovanojančios šalies nežinojimo, neišmanymo, priėmus neteisėtą dovaną yra pažeidžiami etikos reikalavimai. Neteisėtos dovanos priėmimas yra traktuojamas kaip drausminis pažeidimas. Deklaruojantieji asmenys už Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų deklaravimo įstatymo pažeidimus atsako šio įstatymo 23 straipsnyje nustatyta tvarka, o už šiurkščius šio įstatymo nuostatų pažeidimus taikoma administracinė atsakomybė, nustatyta Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 533 straipsnyje.

⁹ Skelbiama <https://www.stt.lt/korupcijos-prevencija/mokomoji-ir-metodine-medziaga/antikorupcines-aplinkos-kurimas-viesajame-sektoriuje/7455>.

nutarimu Nr. 919 „Dėl reprezentacinių išlaidų“, kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais draudimą priimti neteisėtą atlygį, kyšį (dovanas).

II SKYRIUS PRINCIPAI, KURIAIS VADOVAUJAMASI SPRENDŽIANT, AR PRIIMTI DOVANĄ

7. Daugeliu atvejų, tiek priimant dovanas, tiek jas teikiant, svarbi ne tiek dovanų vertė, kiek tinkamas elgesys atsiradus faktiniam ar numanomam dovanos davėjo ir jos gavėjo santykiui. Jei dovanos priėmimas sukeltų bent abejonę, kad dėl dovanos priėmimo LK darbuotojui gali kilti interesų konfliktas arba būtų nusižengiama LK nustatytiems etikos reikalavimams, dovanos būtina atsisakyti.

8. Principai, kuriais LK darbuotojai turi vadovautis sprenddami, ar gali priimti dovaną:

8.1. **Nuoširdumas.** Įvertinama, ar dovana būtų dovanojama, jei LK darbuotojas neitų konkrečių pareigų ar nevykdytų jam priskirtų viešojo administravimo funkcijų; ar dovana dovanojama ne dėl to, kad prašoma ar skatinama dovanoti; ar tai vienkartinė dovana (ar iš to paties asmens dovanų gaunama dažnai).

8.2. **Nepriklausomumas.** Įvertinama, ar priėmus dovaną galėtų kilti abejonių dėl nepriklausomumo ateityje einant savo pareigas, ypač jei dovanojęs dovaną asmuo susijęs su galimais ateityje sprendimais.

8.3. **Laisvumas.** Įvertinama, ar priėmus dovaną neatsiras įsipareigojimas kaip nors už tai atsilyginti dovaną įteikusiam asmeniui ar jo (jos) šeimai, draugams ar bendradarbiams.

8.4. **Skaidrumas.** Įvertinamas pasirengimas skaidriai deklaruoti dovaną ir jos teikėją savo institucijai ir jos klientams, savo bendradarbiams, žiniasklaidai ir visai visuomenei.

9. Jei įvertinus visus Aprašo 8.1–8.4 papunkčiuose įvardytus principus kyla abejonių, ar galima priimti dovaną – dovanos privalu atsisakyti.

10. Vertinant, ar dovana teikiama pagal tarptautinį protokolą arba tradicijas, būtina atsižvelgti į konkrečias aplinkybes – renginio programos pobūdį, vietą, kurioje vyksta renginys, taip pat įvertinti, kam atstovauja renginio dalyviai, ir pan.

11. Tų pačių situacijos vertinimo principų privalu laikytis ir svarstant, ar LK darbuotojas gali dovanoti dovaną, tai yra, ar toks dovanojimas nesukels priimančiajam abejonių dėl etikos pažeidimo priimant LK darbuotojo teikiamą dovaną.

12. Jei LK darbuotojui kyla abejonių, ar jis gali priimti arba teikti dovaną, jis privalo kreiptis dėl rekomendacijos į tiesioginį vadovą ar į atsakingą už korupcijos prevenciją konkrečioje LK asmenį.

III SKYRIUS DOVANŲ PERDAVIMAS, ĮVERTINIMAS, REGISTRAVIMAS IR APSKAITA¹⁰

13. Leistinos dovanos, kurių vertė akivaizdžiai¹¹ neviršija 150 eurų, gali būti¹² pasiliekomos darbuotojo (jų neprivaloma pateikti už korupcijos prevenciją atsakingam darbuotojui) (3 priedas).

14. Darbuotojas, gavęs dovaną ir manydamas, kad jos vertė gali viršyti 150 eurų, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo jos gavimo dienos informuoja el. paštu ar raštu per Dokumentų valdymo informacinę sistemą (toliau – DVS) už korupcijos prevenciją LK atsakingą asmenį ir jam perduoda šią dovaną. Jeigu darbuotojas gautos dovanos, kurios vertė galimai viršija 150 eurų, neturi galimybių

¹⁰ Adaptuota pagal Specialiųjų tyrimų tarnybos rekomendacinį aprašą <https://www.stt.lt/korupcijos-prevencija/mokomoji-ir-metodine-medziaga/antikorupcines-aplinkos-kurimas-viesajame-sektoriuje/7455>.

¹¹ Dovana turi etiketę arba jos vertė galima nustatyti atsižvelgiant į tapačių daiktų ar jų atitikmenų rinkos vertę pagal elektroninę erdvę ar kituose informacijos šaltiniuose esančius duomenis ar vadovaujantis kita informacija.

¹² Darbuotojo pageidavimu kiekviena dovana, nepriklausomai nuo vertės, gali būti perduodama LK (naudoti, eksponuoti ir pan.) Aprašo nustatyta tvarka.

perduoti per nustatytą terminą dėl komandiruotės, ligos, atostogų ar kito laikino nebuvimo darbe, jis apie gautą dovaną informuoja už korupcijos prevenciją atsakingą asmenį¹³ ir perduoda jam dovaną per 5 darbo dienas nuo komandiruotės, ligos, atostogų ar kito laikino nebuvimo darbe pabaigos.

15. Už korupcijos prevenciją LK atsakingas asmuo, iš darbuotojo gavęs informaciją apie jo gautą dovaną, inicijuoja dovanos vertinimą, kurį atlieka kartu su šiam tikslui sudaroma komisija (toliau – komisija).

16. Dovanos vertė nustatoma vadovaujantis vertinimo kriterijais, nurodytais šiuose teisės aktuose:

16.1. Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme;

16.2. Turto ir verslo vertinimo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos finansų ministro 2012 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. 1K-159 „Dėl Turto ir verslo vertinimo metodikos patvirtinimo“.

17. Dovanos vertės nustatymas gali būti atliekamas atsižvelgiant į tapačių daiktų ar jų atitikmenų rinkos vertę pagal elektroninėje erdvėje ar kituose informacijos šaltiniuose esančius duomenis ar vadovaujantis kita informacija.

18. Sprendimą dėl dovanos vertinimo komisija priima bendru sutarimu arba vertinimo metu dalyvavusių darbuotojų balsų dauguma.

19. Aprašo 15 punkte nurodytiems subjektams nustačius dovanos vertę, už korupcijos prevenciją LK atsakingas asmuo užpildo Dovanos vertinimo aktą (1 priedas), kuris saugomas DVS. Visi darbuotojai, dalyvavę vertinant dovaną, pasirašo Dovanos vertinimo aktą ir, jeigu būtina, įrašo komentarus DVS.

20. Jeigu dovanos vertė yra akivaizdi, ją galima nustatyti pagal tiesiogiai nurodytą kainą (pavyzdžiui, kainos žymą, priklijuotą etiketę ar pan.), tokiu atveju dovanos vertinimas neatliekamas, o už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo, sudarydamas Dovanos vertinimo aktą, pastabose pažymi, kokių būdu buvo nustatyta vertė, ir pateikia jį registruoti DVS. Tokiu būdu registruojamos ir dovanos, kurių vertė akivaizdžiai mažesnė nei 150 eurų, tačiau darbuotojas savo pageidavimu ją perduoda LK.

21. Kiekviena dovana vertinama eiliškumo tvarka individualiai. Jei dovaną sudaro keletas skirtingų daiktų, jų vertė yra sumuojama ir į Dovanos vertinimo aktą įrašoma bendra dovanos vertė, žymima vienu numeriu.

22. Jeigu vertinimo metu nustatoma, kad dovanos vertė neviršija 150 eurų, tokia dovana į LK apskaitą neįtraukiama. Vertinimo metu parenkamas vienas ar keli į apskaitą neįtrauktos dovanos naudojimo variantai:

22.1. dovana gražinama ją gavusiam darbuotojui ir tampa jo nuosavybe. Darbuotojas gali su dovana elgtis taip, kaip jam atrodo priimtina. Darbuotojo pageidavimu dovana gali būti perduodama LK (naudoti, eksponuoti ir pan.);

22.2. dovana (išskyrus vardines dovanas) lieka LK ir, jeigu yra galimybė, naudojama darbo reikmėms.

23. Už korupcijos prevenciją LK atsakingas asmuo gali pareikalauti darbuotojo pateikti dovaną vertinti, jeigu kyla įtarimų, kad jos vertė didesnė nei 150 eurų, arba jei gauta daugiau dovanų, nei pateikta vertinti, ir pan.

24. Dovana, kurios vertė didesnė nei 150 eurų, yra laikoma valstybės ar savivaldybės nuosavybe. Tokią dovaną už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo, vadovaudamasis LK vidaus teisės aktais dėl materialiojo turto priėmimo, apskaitymo, išdavimo ir įforminimo, perduoda darbuotojui, materialiai atsakingam už LK ilgalaikį ir trumpalaikį materialųjį turtą. Pagal dovanų vertės nustatymo aktą už apskaitos tvarkymą ir kontrolę atsakingas asmuo dovaną įtraukia į LK apskaitą.

25. Jei dovanos vertė viršija 150 eurų:

25.1. ji įtraukiama į LK apskaitą, vadovaujantis Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais;

¹³ Atsakingo už korupcijos prevenciją darbuotojo atostogų, nedarbingumo ar pan. laikotarpiu dovanos perduodamos laikinai šias funkcijas vykdančiam darbuotojui.

25.2. gali būti nurašoma turto apskaitą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka ir tais atvejais, kai ji yra sunaikinta, nepataisomai sugadinta dėl stichinės nelaimės, gaisro ar kitų priežasčių arba pagrobta, arba kitaip neteisėtai pasisavinta;

25.3. ir ji yra gendantis, suvartojamas produktas, sprendimą dėl naudojimo priima LK asmuo, atsakingas už LK ilgalaikį ir trumpalaikį materialųjį turą.

26. Dovanos nepataisomo sugadinimo ar sunaikinimo faktas nustatomas Aprašo 15 punkte nurodytų subjektų sprendimu.

27. Kiti dovanos, kurios vertė viršija 150 eurų, apskaitos ir saugojimo klausimai sprendžiami vadovaujantis bendraisiais materialinių vertybių apskaitą ir saugojimą reglamentuojančiais teisės aktais.

28. Informaciją apie konkrečios LK užregistruotas dovanas už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo skelbia viešai LK interneto svetainėje, dovanų sąrašą atnaujinamas kas ketvirtį.

IV SKYRIUS DOVANŲ EKSPONAVIMAS IR PRIEŽIŪRA

29. Leistina dovana, kurios vertė viršija 150 eurų ir kuri yra įtraukta į LK apskaitą:

29.1. naudojama bendroms LK reikmėms, jei tai atitinka dovanos paskirtį (tai pažymima Dovanos vertinimo akto pastabų skiltyje);

29.2. gali būti eksponuojama LK;

29.3. eksponuojant laikoma visiems LK darbuotojams laisvai prieinamoje ir matomoje vietoje.

30. Su dovanų eksponavimu ir priežiūra susijusius klausimus sprendžia LK materialiai atsakingas asmuo.

V SKYRIUS VEIKSMAI GAVUS NETEISĖTĄ ATLYGĮ ARBA KYŠĮ¹⁴

31. Jeigu darbuotojui siūlomas, žadamas duoti, duodamas neteisėtas atlygis atitinka kyšio požymius arba provokuojama jį priimti, darbuotojas privalo perspėti tokį neteisėtą atlygį siūlantį, žadantį ar davusį asmenį apie jo daromą korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką, galimas pasekmes (galimą ikiteisminį tyrimą, baudžiamąją atsakomybę) ir pareikalauti nedelsiant nutraukti tokius veiksmus. Darbuotojas turi aiškiai pasakyti ir savo elgesiu parodyti, kad netoleruoja korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos, ir neprovokuoti asmens duoti neteisėto atlygio (arba kyšio). Taip pat darbuotojas turi paaiškinti, kad jis privalės pranešti apie tai LK atsakingam už korupcijos prevenciją asmeniui arba teisėsaugos įstaigoms.

32. Darbuotojas privalo atsisakyti priimti neteisėtas dovanas. Darbuotojas privalo paaiškinti neteisėtas dovanas siūlančiam asmeniui, kad jų priėmimas gali būti vertinamas kaip Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo¹⁵ ar etikos taisyklių¹⁶ pažeidimas, ir paraginti neteikti, atsiimti siūlomus daiktus. Nepavykus iš karto perspėti neteisėto atlygio davėjo (pvz., jam pasišalinus arba kai neteisėtas atlygis atsiunčiamas paštu, per kurjerį ir pan.), jis gali būti kviečiamas telefonu, el. paštu ar kitais būdais (jei žinomi kontaktiniai duomenys) atvykti į LK ir atsiimti atsiųstus ar paliktus daiktus. Jeigu nepavyksta minėtų daiktų grąžinti juos palikusiam ar atsiuntusiam asmeniui arba nežinoma, kas juos paliko ar atsiuntė, dėl jų priimamas vienas iš Aprašo 39 punkte nurodytų sprendimų.

¹⁴ Adaptuota pagal Specialiųjų tyrimų tarnybos rekomendacinį aprašą <https://www.stt.lt/korupcijos-prevencija/mokomoji-ir-metodine-medziaga/antikorupcines-aplinkos-kurimas-viesajame-sektoriuje/7455>.

¹⁵ Pagal Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 13 straipsnį deklaruojantis asmuo ar jam artimas asmuo negali priimti dovanų ar paslaugų, jeigu tai susiję su deklaruojančio asmens tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis. Už šio įstatymo pažeidimą taikoma administracinė atsakomybė, nustatyta Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 533 straipsnyje.

¹⁶ LK etikos taisyklių pažeidimas laikomas tarnybinio nusižengimu arba darbo pareigų pažeidimu.

33. Asmeniui, kuris išreiškė norą padėkoti LK darbuotojui už gerai atliktą darbą, gali būti pasiūloma parašyti padėką elektroniniu paštu *personalas@vlk.lt*. Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos darbuotojas, atsakingas už žmogiškųjų išteklių valdymą, užtikrina, kad apie gautą padėką būtų informuotas ją gavęs darbuotojas, jo vadovai ir atitinkamos teritorinės ligonių kasos darbuotojas, atsakingas už žmogiškųjų išteklių valdymą. Padėkos skelbiamos atitinkamos LK interneto svetainėje. Padėkas gavę darbuotojai gali būti skatinami teisės aktų nustatyta tvarka.

34. Apie siūlytą, siūlomą, žadamą duoti ar duotą (paliktą, rastą, atsiųstą, perduotą per kitą asmenį) neteisėtą atlygį LK darbuotojai visais atvejais žodžiu, raštu, telefonu ar elektroniniu būdu nedelsdami privalo pranešti už korupcijos prevenciją atsakingam asmeniui. Jei neteisėtas atlygis turi korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos požymių (atlygiu siekiama daryti įtaką darbuotojui, kad jis teisėtai ar neteisėtai veiktų arba neveiktų vykdydamas įgaliojimus), darbuotojas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 10¹ straipsniu, privalo informuoti teisėsaugos įstaigą¹⁷.

35. Už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo, gavęs informacijos apie siūlytą, siūlomą, žadamą duoti ar duotą neteisėtą atlygį:

35.1. nuvykęs į vietą, išsiaiškina preliminarias įvykio aplinkybes (asmens, siūliusio, žadėjusio duoti ar davusio neteisėtą atlygį, tapatybę, ketinimus ir pan.);

35.2. įvertinęs gautos informacijos turinį ir nustatęs galimos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos požymius, nedelsdamas informuoja LK vadovą bei kompetentingas teisėsaugos institucijas ir imasi visų priemonių galimai nusikalstamai veikai sustabdyti ir fiksuoti;

35.3. informuoja neteisėtą atlygį (kyšį) siūlantį, žadantį duoti ar davusį asmenį, kad jis, esant galimybei, turės palaukti, kol atvyks teisėsaugos pareigūnai. Jei toks asmuo pasišalina iš įvykio vietos, apie tai informuoja atvykusius teisėsaugos pareigūnus;

35.4. imasi priemonių įvykio vietai apsaugoti iki atvyks teisėsaugos pareigūnai. Jeigu galimai neteisėtas atlygis buvo paliktas ant stalo, įkištas į stalčių ar numestas ant žemės, rastas automobilyje, drabužių kišenėse ar kitoje vietoje, būtina palikti jį ten, kur yra, išskyrus atvejus, kai yra pavojus, kad neteisėtas atlygis gali būti pamestas ar sunaikintas. Įvykio vietoje nieko neliesti rankomis, pvz., neperskaičiuoti pinigų kupiūrų, ir stengtis užtikrinti, kad ir kiti asmenys nieko neliestų;

35.5. esant galimybei ir nepažeisdamas asmens duomenų apsaugos reikalavimų, įvykį fiksuoja garso ar vaizdo įrašu;

35.6. jei yra asmenų, kurie galėjo matyti neteisėto atlygio davimo ar bandymo jį duoti faktą, užsirašo jų kontaktinius duomenis, pagal kuriuos būtų galima susisiekti; esant galimybei, paprašo palaukti, kol atvyks teisėsaugos pareigūnai;

35.7. jeigu įvertinęs surinktos informacijos turinį nustato, kad nėra galimos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos požymių (pvz., daiktas paliktas atsitiktinai), apie tai pažymi Neteisėto atlygio registre, informuoja LK vadovą ir imasi priemonių gautiems daiktams grąžinti arba priima sprendimus, numatytus Aprašo 39 punkte.

36. Už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo užtikrina pagalbą pareigūnams atliekant aplinkybių tyrimą dėl neteisėto atlygio, pateikia surinktą informaciją ir su jais bendradarbiauja.

VI SKYRIUS

GAUTO NETEISĖTO ATLYGIO REGISTRAVIMAS

¹⁷ Pagal Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 10¹ straipsnį valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo apie jam žinomą korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką, išskyrus veiką, kurią galbūt padarė jo artimieji giminaičiai ar šeimos nariai (artimųjų giminaičių ir šeimos narių sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XXXIV skyriuje), privalo pranešti Lietuvos Respublikos prokuratūrai, Specialiųjų tyrimų tarnybai arba ikiteisminio tyrimo įstaigai, jei jis gavo neginčijamų duomenų, liudijančių šios veikos padarymą, arba pats stebėjo ar kitaip fiksavo šios veikos padarymą ir jei teisės aktuose nėra nustatyta praneštinis informacijos atskleidimo ribojimų.

37. Už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo, gavęs pranešimą apie siūlytą, siūlomą, žadamą duoti ar duotą galimai neteisėtą atlygį, per 1 darbo dieną nurodo šį faktą Neteisėto atlygio žurnale (2 priedas). Gauto ar palikto neteisėto atlygio dalykas turi būti nufotografuojamas, fotografijos kartu su Neteisėto atlygio žurnalu nustatyta tvarka registruojami DVS.

38. Jei neteisėtas atlygis perduodamas teisėsaugos įstaigoms arba gražinamas davėjui, apie tai pažymima Neteisėto atlygio žurnalo pastabų skiltyje.

39. Jeigu neteisėtas atlygis nėra perduodamas teisėsaugos įstaigoms (nesant nusikalstamos veikos sudėties ir kai davėjas atsisako jį atsiimti) arba negražinamas davėjui (nežinomas neteisėto atlygio davėjas), gali būti priimamas, vadovaujantis galiojančiais teisės aktais ir protingumo principu, vienas iš šių sprendimų:

39.1. neteisėtas atlygis sunaikinamas;

39.2. neteisėtas atlygis nuasmeninamas ir naudojamas bendroms įstaigoms ir jos interesantų reikmėms (pvz., papuošti bendrojo naudojimo patalpas, pavaišinti įstaigos klientus ir pan.).

VII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

40. Neformalios vidinės LK ar LK padalinių dovanojimo tradicijos (kolegų gimtadienių, jubiliejų, profesinių švenčių, kitų sukakčių, lauktuvių ir pan. atvejais) negali prieštarauti Aprašo nuostatomis ir yra leistinos, jei dovanojant netaikomos išimties dovanų vertei ir pan. dėl darbuotojo einamų pareigų, vykdomų funkcijų ar užimamo statuso.

41. Su Aprašu visi LK darbuotojai supažindinami pasirašytinai per DVS.

42. Asmenys, pažeidę Aprašo reikalavimus, atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos
apsaugos ministerijos ir teritorinių ligonių
kasų dovanų politikos aprašo
1 priedas

(Dovanos vertinimo akto forma)

DOVANOS VERTINIMO AKTAS

20__ m. _____ d.
(data)

(miestas)

Eil. Nr.	Dovanos pavadinimas ir apibūdinimas	Dovanojas*	Dovanos gavėjas*	Įteikimo data	Įteikimo vieta	Įteikimo aplinkybės	Kiekis	Vertė	Pastabos (nurodoma informacija apie dovanos naudojimą ir kt.)
1.									

* Nurodomi duomenys, kurių paskelbimas atitinka asmens duomenų apsaugos reikalavimus.

Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos
apsaugos ministerijos ir teritorinių ligonių
kasų dovanų politikos aprašo
2 priedas

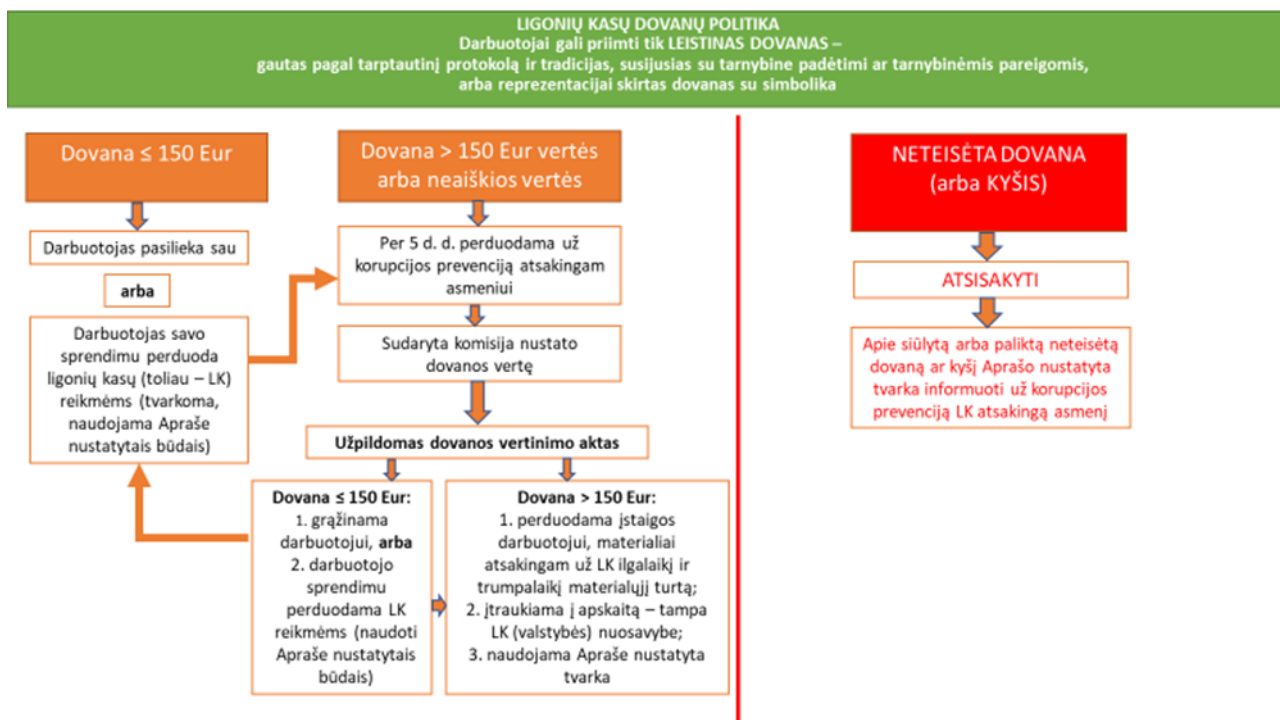
(Neteisėto atlygio žurnalo forma)

NETEISĖTO ATLYGIO ŽURNALAS

Eil. Nr.	Gavimo data, laikas	Įrašo apie gavimo faktą data	Davėjas*	Gavėjas*	Įvardijamas atlygis ir jo gavimo aplinkybės: kada, koku būdu ir forma siūlytas, teiktas, paliktas atlygis, jo požymiai ir t. t.	Atlikti veiksmai: faktą registravęs už korupcijos prevenciją įstaigoje atsakingas asmuo, kokių veiksmų imtasi, parengto dokumento data, numeris, fotografija ir t. t.	Pastabos	Už korupcijos prevenciją atsakingo asmens parašas
1.								

* Nurodomi duomenys, kurių paskelbimas atitinka asmens duomenų apsaugos reikalavimus.

DOVANOS PRIĖMIMO SCHEMA

SITUACIJŲ PAVYZDŽIAI

LEISTINOS DOVANOS	NETEISĖTOS DOVANOS	KYŠIS
Tai, kas teikiama: <ul style="list-style-type: none">• pagal tarptautinį protokolą,• pagal tradicijas,• skirta reprezentacijai.	Tai, kas teikiama: <ul style="list-style-type: none">• ne pagal tarptautinį protokolą,• ne pagal tradicijas,• neskirta reprezentacijai.	Tai, kas teikiama: <ul style="list-style-type: none">• ne pagal tarptautinį protokolą,• ne pagal tradicijas,• neskirta reprezentacijai + reikalaujama mainais kažką atlikti arba neatlikti.

LEISTINOS DOVANOS

1. Įprasto vaišingumo (pvz., kava, užkandžiai renginių metu) ir smulkių reprezentacinių dovanų (kalendoriai, rašikliai ir pan.) priėmimas yra leistinas, tačiau pabrėžtina, kad dovanų gavimo iš to paties teikėjo atvejams kartojantis itin dažnai atsiranda abejonių dėl ligonių kasų darbuotojo nešališkumo ar net gali kilti interesų konfliktas, tad tokių dovanų reikėtų atsisakyti, nepaisant jų nedidelės vertės.

2. Valstybinės įstaigos jubiliejaus proga organizuojamame renginyje ministerijos deleguotas atstovas įteikia įstaigos vadovui paveikslą.

Ar galima priimti tokią dovaną? Taip, galima, nes dovana yra įteikta oficialaus renginio metu, o įstaigų jubiliejai priskiriami tradiciniams renginiams.

Kaip pasielgti? Įstaigos vadovas turi perduoti šią dovaną asmeniui, atsakingam už korupcijos prevenciją, nustatyta tvarka ją įvertinti ir įtraukti į įstaigos apskaitą (jei vertė didesnė nei 150 eurų).

3. Ar valstybinės įstaigos atstovas gali oficialaus renginio metu iš Latvijos institucijos atstovų priimti *Rigas Balzams* (latv.) butelį, kuris teikiamas kartu su kitomis reprezentacijai skirtomis dovanomis?

Ar galima priimti tokią dovaną? Taip, galima. Reprezentacijai skirtos bet kokios rūšies dovanos, kurios gaunamos oficialių renginių metu pagal tarptautinį protokolą ir kurių vertė, jas gavusiojo nuomone, akivaizdžiai viršija 150 Eur, yra laikomos valstybės ar savivaldybės nuosavybe. Jei tokių dovanų vertė yra akivaizdžiai mažesnė nei 150 Eur, dovanos gavėjas gali jas pasilikti. Alkoholis, jei etiketės dizainas ir (ar) pakuotė yra reprezentacinio pobūdžio (*Rigas Balzams* – nacionalinis latvių gėrimas), šiuo atveju gali būti vertinamas kaip reprezentacinio pobūdžio dovana, gauta pagal tarptautinį protokolą.

4. Tarptautinės antikorupcijos dienos proga ministerijai pavaldžių įstaigų atstovai kviečiami į šios dienos paminėjimui skirtą konferenciją, kurioje skaitomi pranešimai ir apdovanojami aktyvūs antikorupeijos propaguotojai. Renginio metu siūloma lengvų užkandžių, gėrimų. Ar įstaigų atstovai gali tokioje šventėje vaišintis?

Taip, gali dalyvauti ir vaišintis. Tarptautinė antikorupcijos diena yra visame pasaulyje minima diena, kurią įvairios organizacijos vertina kaip galimybę atkreipti dėmesį į korupcijos problemas. Įstaigų atstovai į šį oficialų ministerijos organizuojamą renginį kviečiami dėl savo einamų pareigų.

NETEISĖTOS DOVANOS

5. Valstybinės įstaigos gyventojų aptarnavimo skyriaus darbuotojui lankytojas, dėkodamas už malonų bendravimą ir pagalbą sprendžiant jo klausimą, atsisveikindamas ant stalo padeda šokoladą (vertė apie 1,5 Eur).

Ar galima priimti tokią dovaną? Ne, negalima. Šokoladas būtų laikomas neteisėta dovana, o darbuotojo elgesys, jei jis priimtų dovaną, – etikos pažeidimu. Noras įteikti nedidelės vertės dovaną šiuo atveju sietinas su nuoširdžiu noru padėkoti už pagalbą, tačiau darbuotojas už savo darbą gauna atlyginimą ir šios dovanos priimti negali.

Kaip pasielgti? Darbuotojas turi atsisakyti dovanos ir paaiškinti lankytojui, kad jos priėmimas gali būti vertinamas kaip Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo ar etikos reikalavimų pažeidimas.

6. Viešosios įstaigos darbuotoja perėjo dirbti į valstybinės institucijos, kontroliuojančios viešosios įstaigos veiklą, vadovaujančias pareigas. Viešosios įstaigos vadovas per kurjerį atsiuntė gėlių puokštę (vertė, tikėtina, 100–150 Eur) ir sveikinimą pradėjus eiti naujas pareigas. Kurjeris pasišalino.

Ar galima priimti tokią dovaną? Ne, negalima. Dovana teikiama galimai tikintis palaikyti ryšį ir naudingą pažintį su aukštas vadovaujančias pareigas kontroliuojančioje institucijoje užimančiu asmeniu, galinčiu turėti įtakos ateityje ir tikintis palankių sprendimų. Dovana teikiama dėl užimamų pareigų, ne pagal tarptautinį protokolą, ne pagal tradicijas (nėra tradicijos siųsti sveikinimus kitoje įstaigoje pradėjusiems dirbti buvusiems darbuotojams) ir ji nėra reprezentacinė dovana, todėl traktuotina kaip neteisėta dovana, kurios paėmimas būtų etikos pažeidimas. Be to, tokios dovanos priėmimas gali įpareigoti ateityje priimti palankius sprendimus šios įstaigos atžvilgiu arba bent jau sudaryti tokią regimybę, vertinant iš šalies.

Pažymėtina, kad gėlių įteikimas viešosios įstaigos darbuotojai jai paliekant viešąją įstaigą būtų vertintinas kaip atsidėkojimas už gerą darbą pagal įstaigos tradicijas, todėl nei toks gėlių dovanojimas, nei jų priėmimas nebūtų laikomas etikos pažeidimu.

Kaip pasielgti? Kadangi dovaną paliko kurjeris, sveikinimą pasirašęs asmuo gali būti kviečiamas telefonu, el. paštu ar kitais būdais (jei žinomi kontaktiniai duomenys) atvykti ir atsiimti dovaną. Tik tuo atveju, kai dovanos neįmanoma grąžinti ją atsiuntusiam asmeniui (nėra kontaktų, nežinomas siuntėjas ir pan.), neteisėtas atlygis sunaikinamas arba nuasmeninamas ir naudojamas bendroms įstaigos bei jos interesantų reikmėms (pvz., papuošti bendrojo naudojimo patalpas).

7. Viešosios įstaigos vadovas kalėdiniu laikotarpiu atvyksta pas šios įstaigos veiklos sritį reguliuojančios ir kontroliuojančios valstybinės institucijos vadovą aptarti darbinių klausimų ir atsiveža kavos pakelį bei saldainių dėžutę (apie 20 Eur).

Ar galima priimti tokią dovaną? Ne, negalima. Tikėtina, kad dovana dovanotojo traktuojama kaip kalėdinio laikotarpio tradicija dalintis smulkiomis dovanomis, tačiau kartu dovana teikiama institucijos vadovui dėl užimamų pareigų, todėl iš šalies vertinant gali susidaryti regimybė, kad tikimasi užmegzti ar palaikyti naudingą pažintį su kontroliuojančiosios institucijos vadovu, ateityje tikintis palankių sprendimų. Kadangi dovana teikiama dėl užimamų pareigų ir nėra reprezentacinė dovana, ji traktuotina kaip neteisėta dovana, kurios paėmimas būtų etikos pažeidimas. Kalėdiniu laikotarpiu rekomenduotina priimti ir dovanoti tik dovanas su įstaigų ar institucijų simbolika, t. y. akivaizdžiai reprezentacines.

Kaip pasielgti? Vadovas privalo atsisakyti priimti neteisėtas dovanas ir paaiškinti lankytojui, kad jų priėmimas gali būti vertinamas kaip Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo ar etikos taisyklių pažeidimas, kartu jis turi paraginti neteikti, atsiimti siūlomą dovaną.

8. Į valstybinės įstaigos skyrių kalėdiniu laikotarpiu ateina lankytojas pasiimti pažymos, patvirtinančios teisę į brangų gydymą užsienyje. Paimdamas pažymą, padėkoja ir teikia pažymą išduodančiam darbuotojui įdėtą į dėžutę pyragą (vertė apie 10 Eur). Darbuotojui atsisakius ją priimti, lankytojas išeidamas iš įstaigos palieka pyragą vestibulyje prie eglutės.

Ar galima priimti tokią dovaną? Ne, negalima. Darbuotojas pasielgė tinkamai, nepaimdamas neteisėtos dovanos. Dovana buvo teikiama iš dėkingumo už tiesioginių darbuotojų pareigų vykdymą, nežinant arba nepaisant įstaigoje galiojančių etikos reikalavimų. Kadangi dovana teikiama ne pagal tarptautinį protokolą, ne pagal tradicijas (kalėdinis laikotarpis šiuo atveju yra antraeilė dovanos teikimo priežastis) ir tai nėra reprezentacinė dovana, ji traktuojama kaip neteisėta dovana, kurios paėmimas būtų etikos pažeidimas.

Kaip pasielgti? Tokiu atveju darbuotojas privalo atsisakyti priimti neteisėtą dovaną ir paaiškinti lankytojui, kad jų priėmimas gali būti vertinamas kaip Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo ar etikos taisyklių pažeidimas, kartu jis turi paraginti neteikti, atsiimti siūlomą dovaną.

9. Valstybinės įstaigos darbuotojai kasmet iš bendradarbių renka po 10 Eur dovanoms, skirtoms direktoriui įvairių švenčių ir minėjimų progomis. Ar pavaldiniai gali toliau tęsti tokią „tradiciją“?

Paiškinimas. Negali, nes dovanos būtų siūlomos direktoriui dėl jo einamų pareigų. Be to, direktorius, gaudamas dovanas iš savo pavaldinių, o vėliau priimdamas sprendimus jų atžvilgiu, gali patekti į interesų konflikto situaciją (etikos pažeidimas).

10. Valstybinės įstaigos darbuotoja iš komandiruočių ar atostogų užsienyje kiekvieną kartą savo vadovui parveža lauktuvių (saldainių, arbatos ir t. t.), kurių vertė yra 30 Eur ar mažiau. Kokiu atveju vadovas gali priimti tokias dovanas?

Paiškinimas. Vadovas galėtų vaišintis lauktuvėmis, pavaldžių darbuotojų atvežtomis iš komandiruočių, tik tais atvejais, jei šios lauktuvės būtų skirtos visiems įstaigos ar atitinkamo padalinio darbuotojams. Kitu atveju tokia dovana gali būti laikoma neteisėta dovana, nes ji siūloma vadovui dėl jo tarnybinės padėties (statuso) ir yra susijusi su pareigų atlikimu. Tarp šių asmenų yra susiklostę pavaldumo santykiai, todėl ir vadovas, ir jo pavaldinė privalo elgtis taip, kad nekiltų abejonių dėl galimo interesų konflikto.

11. Valstybinės įstaigos darbuotoja iš komandiruočių ar atostogų užsienyje kiekvieną kartą savo vadovui parveža suvenyrą, kurio vertė yra 30 Eur ar mažiau.

Ar galima priimti tokią dovaną? Negalima, nes ši dovana teikiama dėl vadovo tarnybinės padėties (statuso) ir yra susijusi su jo pareigų atlikimu. Tarp šių asmenų yra susiklostę pavaldumo santykiai, todėl ir vadovas, ir jo pavaldinė privalo elgtis taip, kad nekiltų abejonių dėl galimo interesų konflikto. Tokia dovana gali būti laikoma neteisėta dovana.

12. Valstybinės įstaigos darbuotoja kas mėnesį nustatytą dieną teikia kito skyriaus kolegei tam tikrą duomenų ataskaitą. Kadangi vasario mėnesį ataskaitą pateikti 3 dienomis pavėlavo, nunešė kito skyriaus kolegei, pateikdama pavėluotą ataskaitą, saldainių dėžutę, taip atsiprašydama už sukeltus nepatogumus. Ar gali būti tokia dovana teikiama ir priimama?

Ar galima priimti tokią dovaną? Negalima nei teikti, nei priimti, nes dovana būtų siūloma kolegei dėl jos einamų pareigų ir nustatytų funkcijų vykdymo. Tokia dovana gali būti laikoma neteisėta dovana.

13. Valstybinės įstaigos personalo valdymo specialistas vykdė pretendentų atrankos į laisvą darbo vietą pokalbius. Atrinktas kandidatas pirmosios darbo dienos rytą personalo valdymo specialistui atnešė sausainių dėžutę, sakydamas, kad dėkoja už malonų pokalbį atrankos metu ir teikia sausainius prie kavos (apie 10 Eur).

Ar galima priimti tokią dovaną? Ne, negalima. Dovana teikiama iš dėkingumo už tiesioginių personalo valdymo specialisto pareigų vykdymą, nežinant arba nepaisant įstaigoje galiojančių etikos reikalavimų. Kadangi dovana teikiama ne pagal tarptautinį protokolą, ne pagal tradicijas ir tai nėra reprezentacinė dovana, ji traktuojama kaip neteisėta dovana, kurios paėmimas būtų etikos pažeidimas.

Kaip pasielgti? Darbuotojas privalo atsisakyti priimti neteisėtas dovanas ir paaiškinti naujam kolegai, kad jų priėmimas gali būti vertinamas kaip Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo ar etikos taisyklių pažeidimas, kartu paraginti neteikti, atsiimti siūlomą dovaną. Taip pat darbuotojas turi supažindinti naująjį kolegą su įstaigoje nustatyta dovanų politika, etikos reikalavimais ir kt.

KYŠIS

14. Valstybinės įstaigos personalo valdymo specialistas vykdo pretendentų atrankos į laisvą darbo vietą pokalbius. Vienas iš pretendentų atvyksta anksčiau, nei paskirtas pokalbio laikas, ir personalo valdymo specialistui įteikia saldinių dėžutę bei kavos paketį (vertė apie 15 Eur), sakydamas, kad tikisi sklandžiai vyksiančio pokalbio.

Ar galima priimti tokią dovaną? Ne, negalima. Dovana teikiama prašant palankumo priimančiam sprendimą. Kadangi dovana teikiama ne pagal tarptautinį protokolą, ne pagal tradicijas ir tai nėra reprezentacinė dovana, taip pat yra išsakomi lūkesčiai dėl tam tikro sprendimo priėmimo, ši dovana, nepaisant sąlyginai nedidelės jos vertės, traktuotina kaip kyšis.

Kaip pasielgti? Jeigu darbuotojui siūlomas, žadamas duoti, duodamas neteisėtas atlygis atitinka kyšio požymius arba provokuojama jį priimti, darbuotojas privalo perspėti tokį neteisėtą atlygį siūlantį, žadantį ar davusį asmenį apie jo daromą korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką, galimas pasekmes (ikiteisminį tyrimą, baudžiamąją atsakomybę) ir pareikalauti nedelsiant nutraukti tokius veiksmus. Darbuotojas turi aiškiai pasakyti ir savo elgesiu parodyti, kad netoleruoja korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos, ir neprovokuoti asmens duoti neteisėto atlygio (arba kyšio). Taip pat darbuotojas turi paaiškinti, kad jis privalės pranešti apie tai įstaigos atsakingam už korupcijos prevenciją asmeniui arba teisėsaugos įstaigoms.